

Itä-Uudenmaan kärjäoikeuden laamanni

Hätävarjeluna tehdyn pahoinpitelyn virheellinen syyksilukeminen

ASIAN VIREILLETULO

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 3 §:n 3 momentin mukaisessa rangaistustuumioiden tarkastuksessa on kiinnitetty huomiota Itä-Uudenmaan kärjäoikeuden 25.8.2020 antamaan tuomioon 20/129407 asiassa R 19/4236. Sen mukaan kärjäoikeus on lukenut asiassa vastaajan syyksi hätävarjeluna tehdyn pahoinpitelyn ja jättänyt tämän rangaistukseen tuomitsematta.

SELVITYS

Kärjäoikeuden puheenjohtajana toiminut kärjätuomari on 10.12.2021 antanut asiasta häneltä pyytämäni selvityksen ja laamanni 13.12.2021 asiasta lausunnon.

Kärjätuomarin selvityksen mukaan hän on päätösharkinnassaan luultavasti punninnut erilaisia vaihtoehtoja, joita olivat syyksilukeminen syytteen mukaan pahoinpitelystä, syyksilukeminen syytteen mukaan pahoinpitelystä, kuitenkin siten, että asianomistajan vastaajaan kohdistama menettely otettiin huomioon rangaistuksen mittaamisessa, hätävarjelun liioitteluna tehty pahoinpitely tai hätävarjeluna tehty pahoinpitely. Päätösharkinnassaan kärjätuomari oli päättänyt hätävarjeluna tehtyyn pahoinpitelyyn. Tähän ratkaisuun päädyttyään hänen olisi tullut hylätä syyte eikä jättää vastaajaa rangaistukseen tuomitsematta. Kärjätuomari on todennut ratkaisun olevan tältä osin virheellinen ja on pahoitellut virhettä.

Käräjäoikeuden laamanni on lausunnossaan todennut, että tuomio oli perusteltu oikein, mutta kärjätuomari oli tehnyt virheen tuomiolauselman kohdalla, kun ei ollut hylännyt syytettä.

RATKAISU

Arviointi

Rikoslain 4 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan aloitetun tai välittömästi uhkaavan oikeudettoman hyökkäyksen torjumiseksi tarpeellinen puolustusteko on hätävarjeluna sallittu, jollei teko ilmeisesti ylitä sitä, mitä on pidettävä kokonaisuutena arvioiden puolustettavana, kun otetaan huomioon hyökkäyksen laatu ja voimakkuus, puolustautujan ja hyökkääjän henkilö sekä muut olosuhteet.

Oikeuskäytännössä, jos pahoinpitelystä syytetty vastaaja on puolustautunut asianmukaisesti hätävarjelu-oikeuden nojalla, häntä vastaan nostettu syyte on hylätty (esimerkiksi [KKO 2019:22](#)). Kyse ei siis ole siitä, että tekijä jätettäisiin rangaistukseen tuomitsematta, vaan siitä, että hän ei ole syyllistynyt mihinkään rikokseen. (Rikosoikeuden yleinen osa – Vastuuoppi, Jussi Tapani – Matti Tolvanen – Tatu Hyttinen, 2019, s. 390)

Saadun selvityksen mukaan kärjätuomari on päätösharkinnassaan päätenyt eri vaihtoehtoista hätävarjeluna tehtyyn pahoinpitelyyn. Tätä tukevat myös tuomion näytönarvioinnin perustelut ja johtopäätökset. Kärjätuomari on kuitenkin jättänyt syyteen hylkäämättä todeten vastaajan olevan kokonaan vapautettu rangaistusvastuusta. Hänen olisi selvityksessäänkin toteamallaan tavalla tullut hylätä syyte eikä jättää vastaajaa ainoastaan rangaistukseen tuomitsematta.

Virhe kohdistuu tuomarin tehtävien ydinalueelle eli lainkäyttöratkaisun tekemiseen. Rikoksen lukeminen vastaajan syyksi tuomiolauselmassa tilanteessa, jossa tekoa ei ole tuomion perustelujen mukaan kuitenkaan pidetty rikoksena, on myös omiaan heikentämään luottamusta lainkäyttötoiminnan asianmukaisuuteen. Vaikka vastaaja on jätetty rangaistukseen tuomitsematta, virhettä on edellä kerrotun vuoksi pidettävä varsin vakavana.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kärjätuomari on menetellyt virheellisesti lukiessaan vastaajan syyksi hätävarjeluna tehdyn pahoinpitelyn, vaikka syyte olisi tullut hylätä.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan, jos virkamies, julkis-yhteisön työntekijä tai muu henkilö julkista tehtävää hoitaessaan on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä, oikeuskansleri voi antaa asianomaiselle huomautuksen vastaisen varalle, mikäli hän ei harkitse olevan aihetta syyteen nostamiseen.

Annan mainitun lainkohdan nojalla käräjätuomarille huomautuksen hänen virheellisestä menettelystään.

Pyydän saattamaan ratkaisuni käräjätuomarin tietoon.

Lähetän päätökseni tiedoksi Helsingin hovioikeudelle.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Oikeuskanslerinsihteeri

Pia Tulkki-Ansinn